

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

გამოყენებითი სოციალური ფსიქოლოგია

სადოქტორო პროგრამა

თბილისი
2014

სადოქტორო პროგრამის სახელწოდება: გამოყენებითი სოციალური ფსიქოლოგია. Applied Social Psychology

მისანიჭებელი აკადემიური ხარისხი: ფსიქოლოგიის დოქტორი **PHD** in Psychology

პროგრამის ხელმძღვანელი:

ნანა სუმბაძე, სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი, სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის სრული პროფესორი

ანი ქიტიაშვილი, ფსიქოლოგიის დოქტორი, სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი (იხ. დამატება CV).

სადოქტორო პროგრამის ანალოგი: გამოყენებითი სოციალური ფსიქოლოგიის კო გამოყენებითი ფსიქოლოგიის სადოქტორო პროგრამებში უფრო ხშირია. თუმცა ასევე გამოყენებითი სოციალური ფსიქოლოგიის სადოქტორო პროგრამები, მაგ. კოლორადოს უნივერსიტეტში, ვაშინგტონის უნივერსიტეტში, ჩიკაგოს უნივერსიტეტში, კლემონტის უნივერსიტეტში და სხვა.

სადოქტორო პროგრამის დახასიათება:

პროგრამის აქტუალობა:

სადოქტორო პროგრამის შექმნას წინ უსწრებდა სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა –ფაკულტეტზე –გამოყენებითი სოციალური –ფსიქოლოგიის სამაგისტრო –პროგრამის –შექმნა –ის ფარგლებში, რომელმაც –მოამზადა –ბაზა წინამდებარე პროგრამის შესაქმნელად.

გამოყენებითი სოციალური ფსიქოლოგია სოციალური ფსიქოლოგიის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულებაა. მისი მიზანია რეალურად სოციალური პრობლემის ანალიზი, შეგროვილი მონაცემების საფუძველზე სოციალური პროგრამების შემუშავება და დანერგვა. გამოყენებითი სოციალური ფსიქოლოგიის კვლევებსა და მიდგომებს უდიდესი მნიშვნელობა აქვს სოციალური ქცევისა და პრობლემების გაგებასა და რეგულაციაში. პრაქტიკული მნიშვნელობის გამო ის ერთ-ერთი სწრაფად განვითარებადი მიმართულებაა.

გამოყენებითი სოციალური ფსიქოლოგიის მნიშვნელობა განსაკუთრებით დიდია საქართველოს განვითარებისათვის ისეთ პრიორიტეტულ სფეროებში, როგორცაა განათლება, ქვეყნის და ორგანიზაციის ეფექტური მმართველობა და დემოკრატიის მშენებლობა, ჯანდაცვა, იძულებით გადაადგილებული პირებისა და გენდერული საკითხები თანასწორობა. სიტუაციის ანალიზი ხორციელდება სხვადასხვა დონეზე, ინდივიდუალურიდან დაწყებული საზოგადოებით დამთავრებული, ჯგუფისა და ორგანიზაციის ჩათვლით.

ქვეყნის განვითარების სტრატეგიული დაგეგმვისა და განვითარების მიზნების მისაღწევად რეალისტური სამოქმედო გეგმების შესამუშავებლად აუცილებელია მაღალ პროფესიულ დონეზე ჩატარებული კვლევების არსებობა, რაც აუცილებლად მოითხოვს ადამიანურ რესურსს, მკვლევართა გუნდის არსებობას, პროფესიონალების მომზადებას, რომლებიც შეძლებენ სოციალური პრობლემების ანალიზს, შესაბამისი სოციალური ინტერვენციების დაგეგმვასა და დანერგვას, მონიტორინგსა და შეფასებას. ეს პროცესი კი უნდა დაემყაროს კვლევას, მტკიცებულებების შეგროვებასა და ანალიზს. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია გამოყენებითი სოციალური ფსიქოლოგიის სფეროში მეცნიერ-მკვლევარებისა და კონსულტანტების მომზადება, რომელთაც ექნებათ შესაბამისი ცოდნა და სოციალური პრობლემები ანალიზის კომპეტენცია.

საკვლევი პრობლემები:

საკვლევი პრობლემები ფოკუსირებულია გამოყენებითი სოციალური ფსიქოლოგიის შემდეგ ძირითად სფეროებზე: განათლება, ქვეყნის და ორგანიზაციის ეფექტური მმართველობა და დემოკრატიის მშენებლობა, ჯანდაცვა, იძულებით გადაადგილებული პირებისა და გენდერული საკითხები.

საკვლევი საკითხების მაგალითებია:

განათლების რეფორმის კვლევა საშუალო და უმაღლესი განათლების დონეზე;
საგანმანათლებლო პროგრამებში თანასწორობის და ტოლერანტობის ღირებულებების ასახვა და კვლევა;
სასკოლო განათლების სისტემაში სწავლებ-შეფასების მეთოდების ეფექტურობის შესწავლა;
პროფესიულ სასწავლებლებში განათლების ხარისხის და სტუდენტთა სწავლებით კმაყოფილების შესწავლა;
შრომითი ბაზრის მოთხოვნებისა და პროფესიული სასწავლებლებში ხელმისაწვდომი ცოდნის შესაბამისობა;
ექიმის პაციენტთან ურთიერთობის სტილის ზეგავლენა გამოჯანმრთელებაზე;
ჯანმრთელი ცხოვრების სტილის პროპაგანდის დაგეგმვის ძირითადი პარამეტრების დადგენა;
თამბაქოსა და ნარკოტიკებზე დამოკიდებულების სოციალური დეტერმინანტების შესწავლა;
აგადაწყვეტილებების პროცესში მოსახლეობის მონაწილეობის მექანიზმების და მონაწილეობის გაზრდის შესაძლებლობების კვლევა;
დემოკრატიული ღირებულებების ჩამოყალიბების ფაქტორები;

დევნილობაში დაბადებული იძულებით გადადგილებულ პირთა ღირებულებები და მიღწევის მოტივაცია; გამძლეობა და ოპტიმიზმი იძულებით გადადგილებულ პირებთან; ქალების ეკონომიკური დამოუკიდებლობა და გენდერული თანასწორობა ოჯახში. დამოკიდებულებებს, რწმენებსა და ქცევას შორის კავშირ განათლების სისტემის სხვადასხვა საფეხურებზე საკლასო აქტივობასა და აკადემიურ წარმატებებზე შემდეგი ფაქტორების გავლენა: სოციალური შედარება, ფიზიკური და სოციალური კლომატი, კომუნიკაცია, სტერეოტიპები, სელფ-კონცეფცია თანამედროვე ორგანიზაციების სოციალურ-ფსიქოლოგიური კონტექსტი სოციალური ფაქტორების გავლენა ორგანიზაციის სტრუქტურასა და კულტურაზე გენდერის გავლენა სამუშაოს არჩევასა და კარიერულ განვითარებაზე სოციალური ფსიქოლოგიის გავლენა სოციალური პრობლემების პრევენციასა და პრობლემების გადაჭრაზე ჯანსაღი ცხოვრების ხელშეწყობის სოციალურ ფსიქოლოგიური ფაქტორები გარემო ფაქტორების გავლენა ადამიანის ქცევაზე სხვადასხვა ტიპის სოციალური პრობლემების დაძლევის მიზნით დანერგილი ინტერვენციების ეფექტურობის შეფასება

ა) სადოქტორო პროგრამის მიზანი:

პროგრამის მიზანია გამოყენებითი სოციალური ფსიქოლოგების მომზადება, რომელთაც ექნებათ შემდეგი კომპეტენციები: თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად სამეცნიერო-კვლევითი მუშაობის დამოუკიდებლად დაგეგვა და განხორციელება; სოციალური პრობლემების იდენტიფიკაცია, სიტუაციური ანალიზი სოც. ფსიქოლოგიის პერსპექტივიდან, მოპოვებული მტკიცებულებების საფუძველზე შესაბამისი ინტერვენციების დაგეგმვა, დანერგვაში მონაწილეობა, მონიტორინგი და შეფასება.

ბ) სადოქტორო პროგრამის შედეგი:

სადოქტორო პროგრამის სრული კურსის გავლისა და დისერტაციის დაცვის შემდეგ კურსდამთავრებულს გამოუმუშავდება და ჩამოუყალიბდება:

ცოდნა და გაცნობიერება:

- გამოყენებითი და სოციალური ფსიქოლოგიის სფეროში კლასიკური და თანამედროვე თეორიული მოდელების პრობლემური გააზრება და მათ შორის ღრმა, ინტეგრალური მიმართებების გაცნობიერება;
- სოციალური კვლევითი მეთოდოლოგიის პრინციპები გამოყენებითი კვლევის სფეროში;

ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი:

სამეცნიერო კვლევითი და გამოყენებითი სამუშაოს დამოუკიდებლად წარმოება;
კვლევის პრობლემის დასმა, კვლევის დაგეგმვა, დიზაინის შერჩევა;
კვლევის მეთოდოლოგიის შერჩევა და კვლევითი სტრატეგიებისა –და მეთოდების გამოყენება;
მონაცემების ანალიზი;
შედეგების გაფორმება და პრეზენტაცია (ზეპირი და წერილობითი სახით- სტატია, სადისერტაციო ნაშრომი).

სწავლებისა და სუპერვიზიის ჩვევები:

სწავლება- შეფასების ეფექტური მეთოდების გამოყენება;
სალექციო კურსების შექმნა და გაძღოლა თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისად;

სოციალური პრობლემების გააზრება სოციალური ფსიქოლოგიის პერსპექტივიდან და შესაბამისი:

ინტერვენციის მიზნების განსაზღვრა;
ინტერვენციის გეგმის შექმნა და განხორციელება სფეროს ექსპერტებთან ერთად;
ინტერვენციის გეგმის მონიტორინგი და ცვლილებების შეტანა მუშაობის პროცესში;
ინტერვენციის შედეგების შეფასება;

გამოყენება

სოციალურ ფსიქოლოგიურ პრობლემებთან დაკავშირებით
პრობლემის იდენტიფიკაცია;
ეფექტური კომუნიკაცია;
პრობლემის დამლევსათვის რეკომენდაციების მიწოდება.

ზოგადი/ტრანსფერული უნარები:

- ინფორმაციისა და მოვლენათა კრიტიკული ანალიზის;
- ახალი იდეების პროდუცირების;
- სხვადასხვა თეორიული მიდგომებისა და პრინციპების ინტეგრირების;
- პრობლემური სიტუაციის ანალიზისა და ეფექტური გადაწყვეტილების მიღების
- ცოდნის მუდმივი განახლების.

დასკვნის უნარი:

• სოციალურ და გამოყენებით სოციალურ ფსიქოლოგიურ პარადიგმების ღრმა და კრიტიკული ანალიზის შედეგად
წინააღმდეგობრივი იდეების წარმოჩენა;

- ინტერვენციის დაგეგმვის პროცესში მრავალმხრივი მონაცემების ანალიზის საფუძველზე ადეკვატური გადაწყვეტილების მიღება და დასკვნის გამოტანა;
- პრობლემის გადაჭრის გზების მრავალმხრივი ანალიზის საფუძველზე პრობლემის გადაწყვეტის ადეკვატური სტრატეგიისა და ტაქტიკის შერჩევა;
- პრობლემისადმი მულტიდისციპლინური მიდგომის კონტექსტში კომპეტენციის ფარგლებში შესაბამისი პასუხისმგებლობის აღება და გადაწყვეტილების მიღება.

კომუნიკაციის უნარი:

- სამეცნიერო ინფორმაციისა და კვლევის შედეგების დასაბუთებულად და გარკვევით წარმოჩენა;
- თემატური პოლემიკის წარმოების კულტურა მშობლიურ და უცხოურ ენაზე.

გუნდური მუშაობა:

გუნდში დაგეგმვისა და მიზნის განსაზღვრის ჩვევები
 გუნდში გადაწყვეტილების მიღების ჩვევები
 გუნდში დისკუსიის წარმართვის ჩვევები.

სწავლის უნარი:

- ახალი იდეები მიღებისა და განვითარებისათვის მზაობა
- სწავლის პროცესის დაგეგმვა და მართვა
- კვლევასა და პრაქტიკაში ახალი მიღწევების ინტეგრირება
 სხვადასხვა სფეროში მიღებული ცოდნის კომბინირება.

ეფექტური კომუნიკაციისათვის საჭირო უნარი:

კომუნიკაციის დამყარებისა და ინტერპერსონალური ურთიერთობის ეფექტურად წარმოების უნარი;
 დამარწმუნებელი კომუნიკაციის წარმოების უნარი;

ღირებულებები:

სადოქტორო პროგრამის ფარგლებში კურსდამთავრებულს გათავისებული უნდა ჰქონდეს პროფესიული ეთიკური ნორმები

- საქმიანი ურთიერთობების ეთიკური ნორმები
- განსხვავებული შეხედულებებისა და ღირებულებების მიმართ ტოლერანტობა;
- კულტურული მრავალფეროვნებისა და განსხვავებების მიმღებლობა და პატივისცემა;

გკურსდამთავრებულთა კომპეტენცია:

სადოქტორო პროგრამის დამთავრების შემდგომ კურსდამთავრებულს უნდა შეეძლოს:

- დამოუკიდებელი –სამეცნიერო–კვლევითი –მუშაობის –დაგეგმვა –და –წარმოება –გამოყენებითი სოციალური და სოციალური ფსიქოლოგიის დარგში;
- სოციალური პრობლემების ანალიზის წარმოება, ინტერვენციის დაგეგმვა და შეფასება
- სასწავლო კურსის პროგრამის შედგენა და სასწავლო პროცესის წარმართვა.

სადოქტორო პროგრამის დასრულების შემდგომ დოქტორანტის დასაქმების სფეროებია:

- უმაღლეს სასწავლებელი,
 - განათლებისა და ჯანმრთელობის დაცვის სტრუქტურებში
- ადგილობრივ და საერთაშორისო ორგანიზაციებში ექსპერტად, კონსულტანტად არასამთავრობო ორგანიზაციებში

5. სადოქტორო პროგრამაზე მიღების წინაპირობები.

უცხო ენის ბ2 დონეზე ცოდნის დადასტურება გამოცდით ან შესაბამისი სერტიფიკატით და გასაუბრება სპეციალობაში.

პროგრამაზე სწავლის უფლება აქვთ:

- პირებს, რომელთაც აქვთ ფსიქოლოგიის ან სოციალურ მეცნიერებების მაგისტრის ხარისხი

6. სასწავლო კომპონენტი

იგეგმება და ხორციელდება უნივერსიტეტის დოქტორანტურის მინიმალური სტანდარტისა და ფაკულტეტის სადისერტაციო დებულების შესაბამისად.

დოქტორანტის სამეცნიერო და პროფესიული კომპეტენციის მაღალი დონის მისაღწევად სადოქტორო პროგრამის აღნიშნულ მოდელში გათვალისწინებულია პრაქტიკული,, დიდაქტიკური და აკადემიური კომპონენტები.

სასწავლო კომპონენტი (40 კრედიტი):

სავალდებულო კომპონენტებია:

- სწავლების მეთოდები - 5 კრედიტი;
- აკადემიური წერა (კვლევის მეთოდების კომპონენტებით) - 5 კრედიტი (სავალდებულო სალექციო კურსი მათთვის, ვისაც აკადემიური წერა და/ან კვლევის მეთოდები სწავლების წინა საფეხურზე არ გაუვლია);
- დოქტორანტის სემინარი - 15 კრედიტი;

პროფესორის ასისტენტობა – 5 კრედიტი;
პრაქტიკა: 10 კრედიტი.

სასწავლო კომპონენტის სხვა ელემენტები არჩევითია.

დოქტორანტის სემინარი – 15 კრედიტი;
პროფესორის ასისტენტობა – 10 კრედიტი;
სტატისტიკა - 5 კრედიტი;
სოციალური კვლევის მეთოდები – 5 კრედიტი;
სოციალურ მეცნიერებათა ფილოსოფია – 5 კრედიტი;
მეცნიერების მენეჯმენტი – 5 კრედიტი;

ინფორმაციულ–საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენება კვლევა/სწავლებაში და ელექტრონული კურსების შექმნა – 10 კრედიტი;
საუნივერსიტეტო კურიკულუმის შემუშავების თანამედროვე მეთოდები – 10 კრედიტი;
საზღვარგარეთის აკრედიტებულ უმაღლეს სასწავლებლებში მოსმენილი სადოქტორო კურსები – 5–25 კრედიტი;
სხვა სახის აქტივობა 5–15 კრედიტი.

კვლევითი კომპონენტი (140 კრედიტი):

- დისერტაციის ანუ სამეცნიერო ნაშრომის შესრულება და დაცვა (80 კრედიტი).
მინიმუმ 2 კოლოკვიუმი.

თვითთვლი კოლოკვიუმი 20 კრედიტიანია.

- სადოქტორო კოლოკვიუმი წარმოდგენილი იქნება პრეზენტაციებით სადისერტაციო ნაშრომის გარშემო სადისერტაციო საბჭოს სპეციალიზებული სექციის სხდომაზე. დოქტორანტი ვალდებულია წარსდგეს პრეზენტაციით სპეციალიზებული სექციის სხდომაზე წელიწადში ერთხელ მაინც.

სტუდენტის ცოდნის შეფასების სისტემა;

91 -100 ფრიადი
81 -90 ძალიან კარგი
71 -80 კარგი (
61 -70 დამაკმაყოფილებელი

51 - 60 საკმარისი

41 - 50 ვერ ჩააბარა, სტუდენტს ეძლევა საბოლოო გამოცდის ერთხელ გადაბარების უფლება

0 – 40 ჩაიჭრა, სტუდენტმა კრედიტის მიღებისთვის თავიდან უნდა გაიაროს კურსი.

სადისერტაციო ნაშრომის შეფასება ხდება საერთო/საუნივერსიტეტო სტანდარტის შესაბამისად:	შეფასება
qulebi	
summa cum laude	ფრიადი (შესანიშნავი ნაშრომი)
magna cum laude	ძალიან კარგი (შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს ყოველმხრივ აღემატება)
cum laude	კარგი (შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს) აღემატება
bene	საშუალო (შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს ყოველმხრივ აკმაყოფილებს)
rite	დამაკმაყოფილებელი (შედეგი, რომელიც, ხარვეზების მიუხედავად, წაყენებულ მოთხოვნებს მაინც აკმაყოფილებს)
insufficienter	არადამაკმაყოფილებელი (შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს მნიშვნელოვანი ხარვეზების გამო ვერ აკმაყოფილებს)
sub omni canone	სრულიად არადამაკმაყოფილებელი (შედეგი, რომელიც წაყენებულ მოთხოვნებს სრულიად ვერ აკმაყოფილებს)

7. პროგრამის უზრუნველყოფის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა:

სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა; თსუ-ს სამეცნიერო ბიბლიოთეკა, კომპიუტერული ბაზები, რესურს-ცენტრები და სხვა.

8. სწავლის შედეგების მიღწევის მეთოდები:

ვერბალური, ანუ ზეპირსიტყვიერი მეთოდი;

დისკუსია/დებატები სტუდენტთა ჩართულობის ხარისხისა და აქტივობის

ასამაღლებლად, კრიტიკული აზროვნების (ალტერნატიული თვალსაზრისების გამოვლენა, არგუმენტებისა და კონტრარგუმენტების, შეფასების –წარმოჩენა, ერთი თვალსაზრისის სხვადასხვა პოზიციიდან შეფასება, პრობლემის ანალიზისა და გადაჭრის ალტერნატიული გზების გამოვლენა/შეფასება) განსავითარებლად, სტუდენტში კამათის კულტურის ჩამოსაყალიბებლად.

წიგნზე მუშაობა თეორიული მასალების დამუშავება.

წერითი მუშაობა წერითი კოლოკვიუმების შესრულება, ესეს დაწერა, საპრეზენტაციო ტექსტის, აგრეთვე, კვლევითი დავალების წერილობითი ფორმით მომზადება.

შემთხვევის ანალიზი (**Case study**) –კონკრეტული შემთხვევების სიღრმისეული განხილვა; მეთოდთა სწავლებისას კონკრეტული კვლევების განხილვის საფუძველზე მეთოდის გამოყენებასთან დაკავშირებული –სპეციფიკური ასპექტების რეფლექსია.

პრობლემაზე –დაფუძნებული სწავლება (**PBL**) პრობლემის დასმა და გამოყენება საწყის ეტაპად ახალი ცოდნის მიღებისა და კონტექსტუალიზაციისთვის.

გონებრივი იერიში (**Brain storming**) სტუდენტებში შემოქმედებითი მიდგომის განსავითარებლად, კონკრეტულ საკითხთან დაკავშირებით რადიკალურად განსხვავებული აზრების, იდეების გამოვლენის, გენერირებისა და ვერბალიზაციის ხელშეწყობა.

პროფესორის მიერ ერთი ან რამდენიმე მეთოდის გამოყენება ხდება –სასწავლო კურსის ამოცანების შესაბამისად.

9. პროგრამის მონაწილე აკადემიური პერსონალის ბიოგრაფიული მონაცემები

ნანა სუმბაძე, სრული –პროფესორი

ანასტასია ქიტიაშვილი, ასოცირებული პროფესორი

თამარ აბაშიძე, ასოცირებული პროფესორი

თამარ მახარაძე- ასოცირებული პროფესორი

ეკატერინე ფრცხალავა - ასისტენტ პროფესორი

ირინე ჟვანია - ასისტენტ პროფესორი

10. პროგრამის ფინანსური უზრუნველყოფა: სადოქტო პროგრამის ფინანსურ უზრუნველყოფას ახდენს თსუ–ს ბიუჯეტი.